



«وضعیت ایران در گزارش انجام کسب و کار»

بانک جهانی، ۲۰۱۶»

گزارش‌های سالیانه «سهولت انجام کسب و کار» از سال ۲۰۰۵ توسط بانک جهانی تهیه و در آن مراحل، زمان و هزینه انجام کسب و کار در ۱۰ نماگر متفاوت محاسبه و به صورت مقایسه ۱۸۹ کشور جهان منتشر می‌شود. در گزارش سال ۲۰۱۶، ایران با یک رتبه بهبود نسبت به بازبینی گزارش سال ۲۰۱۵، در رتبه ۱۱۸ قرار گرفته است. لازم به ذکر است که در گزارش سال ۲۰۱۵ رتبه ایران ۱۳۰ محاسبه و اعلام شده بود، اما در گزارش سال ۲۰۱۶ با اعمال تغییراتی در روش محاسبه و تعریف مؤلفه‌ها، رتبه ایران در سال ۲۰۱۵ اصلاح و ۱۱۹ اعلام شده است.

جدول ۱، وضعیت ایران در گزارش بهبود انجام کسب و کار ۲۰۱۶ و در مقایسه با بهترین وضعیت در کشورهای موضوع سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ و نیز بهترین کشور جهان در هر نماگر و مؤلفه را نشان می‌دهد:

جدول ۱. مقایسه وضعیت نماگرها و مؤلفه‌های گزارش انجام کسب و کار در ایران با بهترین کشور (های) سند چشم‌انداز و جهان

عنوان	ایران ۲۰۱۵*	ایران ۲۰۱۶	بهترین عملکرد منطقه چشم‌انداز ۱۴۰۴	بهترین کشور
رتبه کل	۱۱۹	۱۱۸	گرجستان با رتبه ۲۴	سنگاپور
مؤلفه‌های شروع کسب و کار				
رتبه	۸۲	۸۷	ارمنستان (رتبه ۵ جهان)	نیوزلند
تعداد مراحل	۸	۸	۳ کشور قفقاز ۲ مرحله	نیوزلند و مقدونیه ۱ مرحله
مدت زمان (روز)	۱۵	۱۵	گرجستان ۲ روز	نیوزلند نصف روز
هزینه (درصد از درآمد سرانه)	۳/۱	۲/۷	قزاقستان ۰/۱	اسلوانی صفر
حداقل سرمایه (درصد از درآمد سرانه)	۰	۰	۱۷ کشور صفر	۱۲۱ کشور صفر
مؤلفه‌های اخذ مجوز ساخت و ساز				
رتبه	۹۸	۶۹	امارات (رتبه ۲ جهان)	سنگاپور
تعداد مراحل	۱۵	۱۵	گرجستان ۷ مرحله	۵ کشور ۷ مرحله
مدت زمان (روز)	۹۷	۹۷	امارات ۴۳/۵ روز	سنگاپور ۲۶ روز
هزینه (درصد از ارزش انبار)	۵/۳	۲/۱	قطر صفر	قطر صفر
شاخص کنترل کیفیت ساخت (۰-۱۵)	۸/۵	۸/۵	تاجیکستان و قزاقستان ۱۴	نیوزلند ۱۵
مؤلفه‌های دسترسی به برق				
رتبه	۹۴	۸۸	امارات (رتبه ۴ جهان)	کره جنوبی
تعداد مراحل	۶	۶	امارات ۳ مرحله	۱۴ کشور ۳ مرحله
مدت زمان (روز)	۱۱۰	۷۷	امارات ۳۲ روز	کره جنوبی ۱۸ روز
هزینه (درصد از درآمد سرانه)	۸۶۶	۸۲۳	قطر ۸/۸ درصد	ژاپن صفر درصد
شفافیت تعرفه‌ها و اطمینان به‌عرضه (۰-۸)	۵	۵	امارات ۷	۱۸ کشور ۸

معاونت پژوهش‌های
اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۲۰۱۴۵۰۹

تاریخ انتشار:
۱۳۹۴/۸/۱۳

عنوان	ایران* ۲۰۱۵	ایران ۲۰۱۶	بهترین عملکرد منطقه چشم‌انداز ۱۴۰۴	بهترین کشور
مؤلفه‌های ثبت مالکیت				
رتبه	۸۹	۹۱	گرجستان (رتبه ۳ جهان)	نیوزلند
تعداد مراحل	۷	۷	گرجستان ۱ مرحله	۴ کشور ۱ مرحله
مدت زمان (روز)	۱۲	۱۲	گرجستان ۱ روز	۳ کشور ۱ روز
هزینه (درصد از ارزش دارایی)	۶/۱	۶/۱	عربستان صفر درصد	۴ کشور صفر درصد
شاخص کیفیت مدیریت زمین (۰-۳۰)	۱۵	۱۵	قرقیزستان ۲۴/۵	۳ کشور ۲۸/۵
مؤلفه‌های اخذ اعتبار				
رتبه	۹۰	۹۷	گرجستان (رتبه ۷ جهان)	نیوزلند
شاخص قدرت حقوق قانونی (۰-۱۲)	۲	۲	گرجستان ۹	۳ کشور ۱۲
شاخص عمق اطلاعات اعتباری (۰-۸)	۷	۷	۵ کشور ۸	۲۶ کشور ۸
پوشش ثبت سوابق اعتباری افراد در بخش خصوصی (درصد از بزرگسالان)	۴۵	۴۹	ترکیه ۷۵ درصد	پرتغال ۱۰۰ درصد
پوشش ثبت سوابق اعتباری افراد در بخش دولتی (درصد از بزرگسالان)	۳۴	۴۷	ارمنستان ۹۴ درصد	۲۳ کشور ۱۰۰ درصد
مؤلفه‌های حمایت از سرمایه‌گذاران خرد				
رتبه	۱۴۹	۱۵۰	رژیم اشغالگر قدس (رتبه ۸ جهان)	۳ کشور رتبه اول
شاخص حمایت از سرمایه‌گذاران خرد	۴	۴	رژیم اشغالگر قدس ۷,۳	۳ کشور ۸/۳
شاخص میزان قوانین تضاد منافع (۰-۱۰)	۴	۴	رژیم اشغالگر قدس ۸,۳	سنگاپور و نیوزلند ۹/۳
شاخص میزان افشا (۰-۱۰)	۷	۷	امارات و آذربایجان ۱۰	۱۱ کشور ۱۰
شاخص میزان مسئولیت مدیر (۰-۱۰)	۴	۴	۳ کشور ۹	کامبوج ۱۰
شاخص سهولت دادخواست سهام‌داران (۰-۱۰)	۱	۱	رژیم اشغالگر قدس ۹	موزامبیک ۱۰
شاخص میزان حاکمیت سهام‌داران (۰-۱۰)	۴	۴	پاکستان ۷/۳	۴ کشور ۸
شاخص میزان حقوق سهام‌داران (۰-۱۰)	۶	۶	۳ کشور ۹	۷ کشور ۱۰
شاخص میزان کنترل و مالکیت (۰-۱۰)	۴	۴	پاکستان ۹	۲ کشور ۹
شاخص میزان شفافیت شرکتی (۰-۱۰)	۲	۲	۲ کشور ۸	۳ کشور ۹
مؤلفه‌های سهولت پرداخت مالیات				
رتبه	۱۲۲	۱۲۳	قطر امارات (رتبه ۱ جهان)	قطر و امارات
تعداد پرداخت در هر سال	۲۰	۲۰	عربستان ۳ بار	عربستان هنگ کنگ ۳ بار
زمان صرف شده (ساعت در هر سال)	۳۴۴	۳۴۴	امارات ۱۲ ساعت	امارات ۱۲ ساعت
نرخ کل مالیات (درصد از سود)	۴۴/۱	۴۴/۱	قطر ۱۱/۳	برونئی و وانوتو ۹
مالیات بر سود (درصد از سود)	۱۷/۸	۱۷/۸	۵ کشور صفر	۱۶ کشور صفر
مالیات بر نیروی کار (درصد از سود)	۲۵/۹	۲۵/۹	۴ کشور صفر	۱۳ کشور صفر
سایر مالیات‌ها (درصد از سود)	۰/۴	۰/۴	۵ کشور صفر	۱۳ کشور صفر
مؤلفه‌های تجارت فرامرزی				
رتبه	۱۶۶	۱۶۷	ارمنستان (رتبه ۲۹ جهان)	۱۶ کشور با رتبه ۱
زمان برای صادرات: گمرک مرزی (ساعت)	۱۰۷	۱۰۷	ارمنستان ۳ ساعت	۱۷ کشور صفر ساعت
هزینه برای صادرات: گمرک مرزی (دلار)	۵۶۵	۵۶۵	ارمنستان صفر	۱۸ کشور صفر

عنوان	ایران* ۲۰۱۵	ایران ۲۰۱۶	بهترین عملکرد منطقه چشم‌انداز ۱۴۰۴	بهترین کشور
زمان برای صادرات: اسناد (ساعت)	۱۵۹	۱۵۹	اردن صفر ساعت	اردن صفر ساعت
هزینه برای صادرات: اسناد (دلار)	۱۴۳	۱۴۳	اردن ۲۵ دلار	۲۰ کشور صفر
زمان برای واردات: گمرک مرزی (ساعت)	۱۴۸	۱۴۸	قزاقستان ۲ ساعت	۲۱ کشور صفر ساعت
هزینه برای واردات: گمرک مرزی (دلار)	۶۶۰	۶۶۰	۳ کشور صفر	۲۸ کشور صفر
زمان برای واردات: اسناد (ساعت)	۲۸۴	۲۸۴	ارمنستان ۲ ساعت	۳۱ کشور ۱ ساعت
هزینه برای واردات: اسناد (دلار)	۱۹۷	۱۹۷	قزاقستان صفر	۳۰ کشور صفر
مؤلفه‌های سهولت اجرای قراردادها				
رتبه	۶۲	۶۲	قزاقستان (رتبه ۹ جهان)	سنگاپور
مدت زمان (روز)	۵۰۵	۵۰۵	ازبکستان ۲۲۵ روز	سنگاپور ۱۵۰ روز
هزینه (درصد از طلب)	۱۷	۱۷	عمان ۱۳/۵ درصد	ایسلند ۹ درصد
شاخص کیفیت فرآیندهای قضایی (۰-۱۸)	۶/۵	۶/۵	رژیم اشغالگر قدس ۱۴	۳ کشور ۱۵/۵
مؤلفه‌های ورشکستگی و پرداخت دیون				
رتبه	۱۳۷	۱۴۰	رژیم ا قدس (رتبه ۲۹ جهان)	فنلاند
نرخ بازستانی (احیا) بنگاه (سنت در هر دلار)	۱۹/۵	۱۸	رژیم اشغالگر قدس ۶۲,۱	ژاپن ۹۲,۹
زمان (سال)	۴/۵	۴/۵	۳ کشور ۱,۵ سال	ایرلند ۰,۴ سال
هزینه (درصد از دارایی)	۱۵	۱۵	عمان ۳,۵ درصد	نروژ ۱ درصد
شاخص قدرت قوانین ورشکستگی (۰-۱۶)	۷	۷	رژیم اشغالگر قدس ۱۲,۵	۴ کشور ۱۵
شاخص شروع رسیدگی (۰-۳)	۲	۲	۵ کشور ۳	۵۲ کشور ۳
شاخص مدیریت دارایی‌های بدهکار (۰-۶)	۳	۳	۲ کشور ۶	۲۷ کشور ۶
شاخص مشارکت طلبکار (۰-۴)	۲	۲	امارات ۳	۴ کشور ۴

* ارقام بازبینی شده سال ۲۰۱۵ که در گزارش ۲۰۱۶ ارائه شده است.

براساس گزارش سهولت انجام کسب‌وکار سال ۲۰۱۶ که در ۶ آبان‌ماه ۱۳۹۴ منتشر شده، در فاصله تابستان ۱۳۹۴ تا تابستان سال گذشته، وضعیت انجام کسب‌وکار در ایران در ۷ نماگر بدتر و در دو نماگر بهتر شده و یک نماگر نیز تغییری نداشته است. بیشترین تنزل رتبه ایران مربوط به نماگر «اخذ اعتبارات» بوده است که در این نماگر، ایران ۷ رتبه سقوط کرده است. بیشترین بهبود رتبه نیز به نماگر «اخذ مجوزهای ساخت‌وساز» تعلق دارد که ۲۹ رتبه نسبت به سال گذشته بهبود یافته است. در میان ده نماگر این گزارش، بدترین عملکرد متعلق به نماگر «تجارت فرامرزی» با رتبه ۱۶۷ و بهترین عملکرد نیز متعلق به نماگر «سهولت اجرای قراردادها» با رتبه ۶۲ است.

جدول ۲ جایگاه جهانی و منطقه‌ای ایران و ۲۵ کشور موضوع سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ در گزارش سهولت انجام کسب‌وکار در سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶ را نشان می‌دهد. بر اساس این جدول، جایگاه منطقه‌ای ایران در میان کشورهای موضوع سند چشم‌انداز در سال ۲۰۱۶ نسبت به سال ۲۰۱۵ تغییری نداشته و در همچنان در رتبه نامناسب ۱۶ از میان ۲۵ کشور باقی مانده است. این امر نشان می‌دهد که به منظور ارتقای جایگاه منطقه‌ای ایران، به اصلاحات بیشتری در زمینه محیط کسب و کار نیاز است. در میان کشورهای منطقه براساس رتبه‌بندی کشورهای موضوع سند چشم‌انداز، بیشترین بهبود مربوط به کشور قزاقستان بوده است.

جدول ۲. رتبه ایران و کشورهای سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ در گزارش سهولت انجام کسب‌وکار سال‌های ۲۰۱۵ و ۲۰۱۶

نام کشور به ترتیب	رتبه جهانی		رتبه منطقه‌ای		تغییر رتبه
	۲۰۱۵	۲۰۱۶	تغییر رتبه	۲۰۱۵	
گرجستان	۲۴	۲۴	-	۱	۱
امارات متحده عربی	۳۲	۳۱	-۱	۲	۲
ارمنستان	۳۸	۳۵	-۳	۳	۳
رژیم اشغالگر قدس	۵۰	۵۳	۳	۴	۵
ترکیه	۵۱	۵۵	۴	۵	۶
قزاقستان	۵۳	۴۱	-۱۲	۶	۴
بحرین	۶۱	۶۵	۴	۷	۸
آذربایجان	۶۳	۶۳	-	۸	۷
قطر	۶۵	۶۸	۳	۹	۱۰
قرقیزستان	۶۷	۶۷	-	۱۰	۹
عمان	۷۷	۷۰	-۷	۱۱	۱۱
عربستان سعودی	۸۴	۸۲	-۲	۱۲	۱۲
کویت	۱۰۰	۱۰۱	۱	۱۳	۱۴
ازبکستان	۱۰۳	۸۷	-۱۶	۱۴	۱۳
اردن	۱۰۷	۱۱۳	۶	۱۵	۱۵
ایران	۱۱۹	۱۱۸	-۱	۱۶	۱۶
لبنان	۱۲۱	۱۲۳	۲	۱۷	۱۷
مصر	۱۲۶	۱۳۱	۵	۱۸	۱۹
فلسطین	۱۲۷	۱۲۹	۲	۱۹	۱۸
پاکستان	۱۳۶	۱۳۸	۲	۲۰	۲۱
تاجیکستان	۱۳۸	۱۳۲	-۶	۲۱	۲۰
عراق	۱۶۰	۱۶۱	۱	۲۲	۲۲
یمن	۱۶۵	۱۷۰	۵	۲۳	۲۳
سوریه	۱۷۳	۱۷۵	۲	۲۴	۲۴
افغانستان	۱۷۵	۱۷۷	۲	۲۵	۲۵

یادآوری می‌شود بهبود رتبه هر کشور در گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی هر چند می‌تواند اعتبار جهانی کشور نزد سرمایه‌گذاران خارجی را ارتقا دهد، اما بهبود این رتبه‌ها الزاماً به معنی بهبود محیط کسب‌وکار نیست و همه همت و دغدغه مسئولان محترم کشور برای بهبود محیط کسب‌وکار، نباید بر «بهبود رتبه» کشور در این قبیل رتبه‌بندی‌ها متمرکز شود، زیرا گزارش انجام کسب‌وکار بانک جهانی همه مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در کشورها را اندازه نمی‌گیرد (نظیر مفاسد اقتصادی، مسائل فرهنگی و تحریم‌های بین‌المللی) و دلیل دیگر اینکه سنجش‌های جهانی برای مقایسه کشورها با محدودیت‌های روشی روبرو است و علاوه بر همه اینها، به دلیل ارسال اطلاعات بعضاً ناقص، این رتبه‌بندی‌ها تصویر دقیق و کاملی از وضعیت محیط کسب‌وکار در کشورمان را ارائه نمی‌دهند.

بر این اساس، به سیاستگذاران کشور توصیه می‌شود ضمن ادامه تلاش برای بهبود رتبه ایران در رتبه‌بندی انجام کسب‌وکار، تمرکز و همت بیشتر را بر کشف و حذف موانع تولید و سرمایه‌گذاری متمرکز کنند و با احصای مؤلفه‌های داخلی محیط کسب‌وکار، بر بهبود واقعی، ملموس و فراگیر محیط کسب‌وکار در داخل کشور همت بگذارند.